

Pedagogisch Werkplan

BSO

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
HOOFDSTUK 1: PEDAGOGISCHE MIDDELEN	4
HOOFDSTUK 2: INTERACTIEVAARDIGHEDEN	5
Emotionele ondersteuning bieden	
Autonomie respecteren	
Leiding geven en structuur bieden	
Informatie en uitleg geven	
Interacties in de groep begeleiden	
Omgaan met lastig gedrag	
HOOFDSTUK 3: ORGANISATIE VAN DE GROEP	7
Veiligheid bevorderen	
Modelgedrag	
Vriendschappen bevorderen	
Sociaal gedrag bevorderen	
Groepsafspraken	
HOOFDSTUK 4: DAGRITME	9
Hanteren van het dagritme	
Dagritmekaarten	
Overgangsmomenten	
Vakantieprogramma	
HOOFDSTUK 5: KINDERPARTICIPATIE	11
Kinderparticipatie in de praktijk	
HOOFDSTUK 6: VRIJE TIJD EN SPELEN	13
Vrije tijd	
Spelen	
Spel stimuleren	
NAWOORD	16

VOORWOORD

Voor u ligt het pedagogisch werkplan van de buitenschoolse opvang van Kinderopvang Smile. In dit werkplan staat beschreven hoe wij ons pedagogisch beleidsplan in de dagelijkse praktijk toepassen. Met andere woorden; op welke manier onze pedagogisch medewerkers werken om onze pedagogische doelen te bereiken. Hiervoor maken ze gebruik van verschillende middelen, die opeenvolgend in dit pedagogisch werkplan toegelicht worden.

Voor het schrijven van dit pedagogisch werkplan hebben wij ons laten inspireren door het 'Pedagogisch kader kindcentra 4-13 jaar'.

N.B. Daar waar in dit document "ouders" geschreven staat kan ook "verzorgers" gelezen worden.

PEDAGOGISCHE MIDDELEN

Kinderen van 4 jaar en ouder behoren tot een leeftijdsgroep die naast veiligheid en geborgenheid vooral aandacht nodig heeft voor zelfstandig worden, talenten ontwikkelen, verantwoordelijkheid nemen en relaties aangaan met leeftijdsgenoten. Het is een leeftijdsgroep die de steun van de pedagogisch medewerker hard nodig heeft, maar ook graag onder elkaar wil zijn.

Om kinderen de gelegenheid te geven om zich op deze gebieden te ontwikkelen maken onze pedagogisch medewerkers gebruik van de volgende pedagogische middelen:

- Interactievaardigheden
- Organisatie van de groep
- Dagritme
- Kinderparticipatie
- Vrije tijd en spelen
- Samenwerken met de omgeving

In de volgende hoofdstukken worden deze pedagogische middelen verder toegelicht.

INTERACTIEVAARDIGHEDEN

Emotionele ondersteuning bieden

Kinderen komen vol emoties de buitenschoolse opvang binnen. Ze zijn de hele dag op school geweest en hebben er veel beleefd.

Onze pedagogisch medewerkers hebben individuele aandacht voor alle kinderen. Ze hebben oog voor signalen die kinderen geven, houden rekening met het karakter en stemmen hun handelen hier op af. Ze luisteren naar de kinderen en gaan met hen in gesprek. Ze hebben oog voor het kind en moedigen de kinderen aan door bijvoorbeeld complimenten te geven. In het leven van sommige kinderen zijn onze pedagogisch medewerkers belangrijke personen die hen warmte en rust geven of waaraan ze problemen kunnen toevertrouwen. Ze kunnen steun bieden en daardoor het leven op sommige momenten draaglijker of vrolijker maken voor de kinderen.

Onze pedagogisch medewerkers gebruiken de volgende gesprekstechnieken:

- Ze vullen gevoelens van kinderen niet in.
- Ze stellen open vragen aan kinderen.
- Ze laten merken dat ze de mening van een kind op prijs stellen.
- Ze combineren zo nodig praten en spelen.
- Ze sluiten een gesprek goed af.

Autonomie respecteren

Juist in de buitenschoolse opvang moeten kinderen net als thuis op zichzelf kunnen zijn of met leeftijdsgenoten. Onze pedagogisch medewerkers geven kinderen de ruimte en vrijheid om hun eigen gang te gaan. Autonomie geeft kinderen zelfvertrouwen en een gevoel van eigenwaarde.

Onze pedagogisch medewerkers zorgen er daarom voor dat:

- Kinderen op zichzelf mogen zijn;
- Kinderen met andere kinderen mogen spelen zonder toezicht;
- Kinderen gestimuleerd worden om uit te proberen en te durven;
- Kinderen niet te snel geholpen of gecorrigeerd worden;
- Kinderen verantwoordelijkheid krijgen;
- Ze als gelijkwaardige partners met kinderen praten;

Leiding geven en structuur bieden

Naast het respecteren van autonomie is het belangrijk dat onze pedagogisch medewerkers sturing bieden. Onze pedagogisch medewerkers wisselen beide soorten interactie af, naargelang de situatie. Ze geven leiding op een manier die ervoor zorgt dat kinderen zich veilig voelen en het dagritme soepel verloopt. Ze houden overzicht over de groep en het dagprogramma. Kinderen zijn in principe vrij om zelf te kiezen wat ze willen doen, maar onze pedagogisch medewerkers ondersteunen de kinderen door ze uit te leggen wat ze kunnen gaan doen, hen instructies of aandachtspunten te geven of bepaalde spelregels uit te leggen.

Omdat er in de buitenschoolse opvang een groot aantal kinderen bijeen komt in een ongestructureerde situatie, is het maken van afspraken en het stellen van grenzen onmisbaar. Afspraken maken we zo min mogelijk, maar zoveel als nodig. Afspraken maken we samen met de kinderen, omdat dit hun betrokkenheid bij de afspraken vergoot. Onze pedagogisch medewerkers helpen de kinderen bij het formuleren van positieve afspraken, zoals 'we luisteren naar elkaar'.

Natuurlijk is het onvermijdelijk dat kinderen grenzen overschrijden of afspraken niet nakomen. Onze pedagogisch medewerkers zijn zich ervan bewust dat kinderen dit meestal niet met opzet doen.

Als ongewenst gedrag met het kind besproken wordt, maken onze pedagogisch medewerkers onderscheid tussen het kind en zijn gedrag. Ze zeggen bijvoorbeeld 'je mag boos zijn, maar je mag niet schelden'. Om kinderen niet het gevoel te geven dat ze beschuldigd worden, maken onze pedagogisch medewerkers gebruik van de ik-boodschap. Ze zeggen bijvoorbeeld 'ik zie dat je alle schoenen uit de kast hebt gehaald, zo kan er iemand over struikelen. Ik vind het fijn als je ze weer terugzet in de kast'. Deze manier van reageren roept minder weerstand op bij het kind en het zorgt ervoor dat het kind meer inzicht krijgt in de gevolgen van zijn gedrag.

Tot slot zetten onze pedagogisch medewerkers humor in om de spanning die een strenge opmerking heeft veroorzaakt, weer te doorbreken.

Informatie en uitleg geven

De onderwerpen waarover kinderen van deze leeftijden vragen hebben zijn onbeperkt groot. Ze hebben feitelijke vragen en morele vragen. De buitenschoolse opvang biedt kinderen een uitgelezen kans om over tal van onderwerpen vragen te stellen en van gedachten te wisselen. Onze pedagogisch medewerkers hebben lang niet altijd alle antwoorden, maar ze gaan wel met kinderen in gesprek of op zoek naar antwoorden op internet of in een boek. Bij morele vragen sturen onze pedagogisch medewerkers meer aan op een gesprek, waarin iedereen zijn mening of ervaringen kan delen. Bij de oudere kinderen kan er ook een leerzame discussie ontstaan, waarbij de pedagogisch medewerker de discussie leidt.

Interacties in de groep begeleiden

Onze pedagogisch medewerkers brengen kinderen met elkaar in contact, laten kinderen samen activiteiten uitvoeren en betrekken kinderen bij elkaar. Zo krijgen ze de kans om te oefenen met sociale vaardigheden. Ze leren kinderen ook allerlei sociaal gedrag, zoals naar elkaar luisteren, samen delen, samen spelen, samenwerken, elkaar helpen, voor zichzelf en elkaar opkomen en samen een gesprek voeren. Door te bemiddelen helpen onze pedagogisch medewerkers kinderen om weer 'met elkaar verder te kunnen'. Kinderen die nieuw zijn in de groep of die zichzelf isoleren krijgen extra aandacht en worden geholpen om toch positieve contacten te maken. Dit doen we alleen als we zien dat dit beter is voor de ontwikkeling van het kind. Kinderen die liever alleen spelen en daarnaast geen moeite hebben met het onderhouden van contacten, worden daarin vrij gelaten.

Omgaan met lastig gedrag

Elk kind vertoont weleens lastig gedrag. In principe proberen onze pedagogisch medewerkers door het geven van leiding en het aanbieden van structuur, afspraken en grenzen om kinderen te helpen lastig gedrag te voorkomen. Soms zijn de "gewone" aanwijzingen echter niet voldoende. In die situaties maken onze pedagogisch medewerkers gebruik van de volgende mogelijkheden om positief gedrag van de kinderen in de groep te bevorderen:

- Samen met het kind of de ouders zoeken naar de oorzaak van ongewenst gedrag.
- Bieden van gedragsalternatieven voor ongewenst gedrag.
- Positieve aandacht geven aan gewenst gedrag.
- Negeren van ongewenst gedrag, indien mogelijk.
- Time-out of time-in bij ongewenst gedrag.
- Weer goed maken na de time-out/time-in of een terechtwijzing.

ORGANISATIE VAN DE GROEP

Door de groep goed te organiseren zorgen onze pedagogisch medewerker voor een sfeer, waarin alle kinderen zich veilig en vertrouwd kunnen voelen, erbij kunnen horen en hun mening kunnen geven. In een goed georganiseerde groep kunnen kinderen zich ontwikkelen en hun sociale vaardigheden uitbouwen.

Onze pedagogisch medewerkers werken aan een groeps sfeer, waarin kinderen zich mede verantwoordelijk voelen voor het functioneren van de groep en voor het welzijn van andere kinderen. De kinderen bepalen zelf de groepsnormen, maar de pedagogisch medewerkers kunnen daar invloed op uitoefenen op de volgende manieren:

- Veiligheid bevorderen
- Modelgedrag
- Vriendschappen bevorderen
- Sociaal gedrag bevorderen
- Groepsafspraken

Veiligheid bevorderen

Onze pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat kinderen belangrijke praktische informatie krijgen over de gang van zaken in de groep. Kinderen kunnen over allerlei zaken onzeker zijn. 'Waar moet ik mijn jas ophangen?', 'Mag ik naar de wc als ik wil?', 'Hoe laat eten we brood?'. Door deze informatie te geven of vragen van kinderen te beantwoorden, gaan de kinderen zich sneller op hun gemak voelen.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat kinderen zich geaccepteerd en beschermd voelen. Onze pedagogisch medewerkers accepteren kinderen zoals ze zijn en zorgen ervoor dat ze voor ieder kind toegankelijk en benaderbaar zijn.

Modelgedrag

Onze pedagogisch medewerkers laten in hun eigen gedrag zien welk gedrag ze ook graag in de groep willen zien. Ze hebben een vriendelijke gezichtsuitdrukking, luisteren naar elk kind en laten kinderen uitpraten. Ze geven antwoord als kinderen iets vragen en maken kinderen nooit belachelijk. Ook laten ze duidelijk zien dat ze alleen bepaald gedrag van kinderen afwijzen, maar nooit het kind als persoon. Als ze boos zijn geweest, dan maken ze het weer goed met een kind. Kortom, ze doen zelf wat ze van het onderlinge gedrag tussen kinderen ook verwachten.

Vriendschappen bevorderen

Er zijn vele manieren om positief contact tussen kinderen en het laten groeien van vriendschappen te bevorderen. Onze pedagogisch medewerkers helpen kinderen om oppervlakkig contact te laten groeien naar persoonlijk contact. Ze doen dit door kinderen de gelegenheid te geven tot samenwerken en samen dingen doen. Kinderen die minder snel door andere kinderen worden opgemerkt, omdat ze bijvoorbeeld stil of verlegen zijn, krijgen extra steun van onze pedagogisch medewerkers bij het aangaan van contacten. Soms worden zij ongemerkt, maar wel bewust gekoppeld aan andere kinderen.

Sociaal gedrag bevorderen

Kinderen beschikken over allerlei positieve eigenschappen. Het ene kind is vrolijk aanwezig en maakt grapjes, het andere kind heeft vaak leuke ideeën of neemt gemakkelijk initiatief en weer een ander kind is behulpzaam en zorgzaam naar anderen. Onze pedagogisch medewerkers herkennen deze eigenschappen van kinderen en geven kinderen de kans om invloed uit te oefenen op de groeps sfeer. Kinderen zijn op die manier een rolmodel voor elkaar. Zeker als kinderen ouder worden, wordt dit modelgedrag steeds meer seks specifiek. Jongens kopiëren vooral sociaal gedrag van andere jongens en meisjes worden beïnvloedt door sociaal vaardige meisjes.

Kinderen die door opvallend gedrag problemen veroorzaken in de groeps sfeer vragen extra aandacht van onze pedagogisch medewerkers. Zelf hebben deze kinderen vaak het meeste last van hun gedrag, omdat het ertoe kan leiden dat ze worden buitengesloten of vermeden door andere kinderen. Onze pedagogisch medewerkers hebben oog voor de behoefte achter het gedrag van het kind. Ze geven deze kinderen bijvoorbeeld wat meer bewegingsmogelijkheden of ze bieden extra sturing en structuur. Ook dragen ze er zorg voor dat deze kinderen positieve interacties met andere kinderen hebben.

Groepsafspraken

Naast het organiseren van de groep door te werken aan een positieve groeps sfeer, zorgen onze pedagogisch medewerkers voor structuur. Ze doen dit onder andere door groepsafspraken op te stellen, waaraan de kinderen en de pedagogisch medewerkers zich moeten houden. We maken zoveel groepsafspraken als nodig, maar zo min als mogelijk.

De afspraken bieden kinderen bescherming en houvast. Kinderen weten daardoor waar ze aan toe zijn en de pedagogisch medewerkers kunnen de kinderen erop aanspreken.

Bij het opstellen van de afspraken houden onze pedagogisch medewerkers rekening met de volgende richtlijnen:

- Afspraken worden in overleg met de kinderen opgesteld.
- We evalueren regelmatig of een afspraak nog nodig is of aangepast dient te worden.
- Afspraken worden zoveel als mogelijk positief geformuleerd.
- Een afspraak zegt ook iets over wat er gebeurt als een kind of de pedagogisch medewerker zich er niet aan houdt.
- We maken zo min mogelijk afspraken.
- De afspraken zijn zichtbaar voor iedereen.
- Kinderen kunnen uitleggen waarom een afspraak belangrijk is.

Het maken van afspraken maakt onderdeel uit van kindparticipatie. Verderop in dit pedagogisch werkplan gaan we uitgebreider op dit onderwerp in.

DAGRITME

Het dagritme van onze BSO bestaat uit een afwisseling van vrij spel, groepsactiviteiten, eten en drinken en overgangsmomenten, zoals ophalen, tafel dekken, opruimen en afscheid nemen. Het dagritme van onze BSO ziet er als volgt uit:

Dagritme VSO

6.30-8.00 uur	Inloop VSO
6.30-8.00 uur	Ontbijt
8.15-8.30 uur	Boekje lezen
6.30-9.00 uur	Vrij spel en aansluitend naar school

Dagritme BSO

Op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag

14.45-15.00 uur	Ophalen van school
15.00-15.30 uur	Tussendoortje
15.30-17.00 uur	Vrij spel en/of activiteit
17.00-17.45 uur	Avondeten
17.00-19.00 uur	Kinderen worden opgehaald

Op woensdag

12.45-13.00 uur	Ophalen van school
13.00-13.30 uur	Lunchen
13.30-17.00 uur	Vrij spel en/of activiteit
17.00-17.45 uur	Avondeten
17.00-19.00 uur	Kinderen worden opgehaald

Hanteren van het dagritme

Het dagritme zien we als een basis die de kinderen en de pedagogisch medewerkers houvast geeft. Het hanteren van het dagritme betekent echter niet dat het iedere dag hetzelfde moet zijn. Onze pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat ze binnen het globale aanbod variëren. Zo worden er wekelijks andere groepsactiviteiten aangeboden en is het aanbod van eten en drinken niet altijd hetzelfde. Voor ons dagritme geldt ook dat we hier flexibel mee omgaan. De mogelijkheden en behoeften van de kinderen zijn voor ons leidend. Als kinderen fijn spelen kan het eten van een tussendoortje bijvoorbeeld even uitgesteld worden. Afhankelijk van de behoeften van de kinderen brengen onze pedagogisch medewerkers accenten aan in het dagritme. Dit doen ze door bijvoorbeeld buitenspelen te stimuleren als ze merken dat kinderen onrustig zijn en behoefte hebben aan ruimte.

Dagritmekaarten

Om het dagritme voor alle kinderen inzichtelijk te maken, maken we gebruik van dagritmekaarten. Deze hangen op een zichtbare plek in de groep, waardoor kinderen op ieder moment kunnen zien wat het volgende moment in het dagritme is. Als een moment is afgesloten haalt de pedagogisch medewerker samen met de kinderen de betreffende dagritmekaart weg. De dagritmekaarten zijn samen met de kinderen uitgezocht en gemaakt.

Overgangsmomenten

Overgangsmomenten waarin wordt opgeruimd, de tafel voor het fruit of de lunch of het tussendoortje wordt klaargemaakt, zijn voor kinderen een activiteit zoals alle andere activiteiten. De kinderen op de BSO doen graag mee met de pedagogisch medewerkers als er taken gedaan moeten worden. Ze snappen wat de bedoeling is, worden niet snel afgeleid en zijn vaak ook heel trots als ze de pedagogisch medewerkers mogen helpen. Onze pedagogisch medewerkers hebben oog voor de toenemende mogelijkheden van kinderen en bieden hen kansen om hun vaardigheden toe te passen.

Om positieve overgangsmomenten te creëren zetten onze pedagogisch medewerkers de volgende middelen in:

- Voorspelbare herhaling en rituelen.
- Kinderen een actieve rol geven.
- Op tijd aankondigen en uitleggen.
- Positief en actief taalgebruik.
- ‘Wachten’ beperken.
- Een geduldige houding.
- Goed met elkaar afstemmen en samenwerken.

Vakantieprogramma

Het vakantieprogramma is anders dan het reguliere programma. De kinderen zijn in de vakantie veel langer samen en hebben geen andere bezigheden op de dag. Er is daardoor meer tijd voor (grotere) activiteiten en uitstapjes.

Onze BSO maakt gebruik van een draaiboek, waarin activiteiten en uitstapjes staan die gedaan kunnen worden. De kinderen van de BSO denken met ons mee over de invulling van het vakantieprogramma.

Ontbijten bij de VSO

Wij begrijpen dat het ontbijtmoment thuis lastig kan zijn als een kind vroeg wakker wordt. Echter is een goed ontbijt belangrijk! Wij vinden het belangrijk dat de kinderen de dag goed starten. Tevens willen wij de ouders een beetje kunnen ontlasten. Daarom bieden wij de kinderen die VSO opvang hebben een ontbijt aan. U kunt denken aan een boterham of een cracker. Uiteraard moeten we ook op tijd op school zijn. We kiezen er daarom voor om het ontbijt tot maximaal 7:30 uur aan te bieden. Als uw kind net voor of na 7:30 uur aankomt, is het handig om thuis te ontbijten.

KINDERPARTICIPATIE

Buitenschoolse opvang is voor de kinderen vrije tijd. Wij vinden het dan ook belangrijk dat de kinderen mee kunnen denken over de invulling van de tijd die zij bij de opvang doorbrengen. Kinderparticipatie ondersteunt de opvoeding van kinderen tot mondige burgers. Kinderen leren opkomen voor zichzelf, leren onderhandelen en leren dat hun mening er toe doet. Het geeft kinderen daadwerkelijke invloed op hun dagelijkse leefomgeving. Uiteraard hangt de mate van inspraak onder andere af van de leeftijd van het kind. We vinden het belangrijk om al op jonge leeftijd te beginnen met kinderparticipatie. Door kinderparticipatie ervaren de kinderen dat ze invloed kunnen uitoefenen op het dagelijks reilen en zeilen bij de BSO.

Over het algemeen zullen de kinderen zich meer betrokken gaan voelen bij wat er gebeurt en welke activiteiten er worden aangeboden. Deze betrokkenheid kan leiden tot tevredenheid, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Bij de oudste kinderen leidt kinderparticipatie er toe dat de inrichting van de BSO en het aanbod van activiteiten beter aansluit bij hun wensen en behoeften. Verder ontwikkelen de kinderen persoonlijke vaardigheden met betrekking tot communiceren en onderhandelen. Zij vergroten hun zelfvertrouwen, omdat zij zich serieus genomen voelen. Daarnaast hebben ook de pedagogisch medewerkers baat bij kinderparticipatie; door het overleg en de samenwerking met de kinderen zien zij nieuwe uitdagingen in hun werk en wordt de verantwoordelijkheid voor het dagelijks programma gedeeld met de kinderen.

Kinderparticipatie kan bij elke leeftijd worden ingezet. Echter, hoe jonger de kinderen zijn, hoe meer er verwacht wordt van de pedagogisch medewerkers. Voor het slagen van kinderparticipatie is het belangrijk dat de pedagogisch medewerkers duidelijke grenzen aangeven. De kinderen moeten weten waarover zij kunnen meebeslissen en hoe groot hun invloed is. Wanneer er geen grenzen worden gesteld, kunnen bij de kinderen verwachtingen worden gewekt die niet gerealiseerd kunnen worden. De kinderen zullen dan teleurgesteld raken, omdat zij het gevoel hebben dat er geen rekening is gehouden met hun wensen. Het versterken van de autonomie is een van de belangrijkste onderdelen van kinderparticipatie.

Kinderparticipatie in de praktijk

Vergadering

Bij onze BSO organiseren we 1x per maand een kinderparticipatievergadering. Tijdens deze vergadering mogen de kinderen zelf onderwerpen inbrengen die ze graag willen bespreken. Ook onze pedagogisch medewerkers brengen onderwerpen in, waarover kinderen mogen meepraten en meebeslissen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het thema van de maand, de invulling van ons dagprogramma, het vakantieprogramma, keuzes omtrent eten en drinken of bespreken hoe het gaat met de groepsafspraken. Alle ideeën en afspraken die tijdens de vergadering worden gemaakt, worden door de kinderen en de pedagogisch medewerker samen opgeschreven. In een volgende vergadering staan we stil bij hoe de uitvoering verlopen is. De vergadering wordt op verschillende dagen van de week gepland, zodat de meeste kinderen de kans krijgen om deel te nemen.

Ideeënbus

We vinden het belangrijk dat kinderen op ieder moment hun ideeën en onderwerpen kunnen inbrengen en hiervoor niet hoeven te wachten tot de vergadering. Om die reden hebben we op onze groep een ideeënbus, die samen met de kinderen gemaakt is. Kinderen kunnen een briefje, tekening of knutselwerkje over hun onderwerp in de bus doen. Tijdens de vergadering wordt de ideeënbus leeggemaakt en worden de onderwerpen besproken.

Activiteiten

Bij de BSO worden er regelmatig activiteiten voor en met de kinderen georganiseerd.

Deze activiteiten hebben tot doel om de kinderen ontspanning te bieden, een uitdaging te geven en/of de ontwikkeling van de kinderen te stimuleren. De kinderen hebben altijd zelf de keuze of zij hieraan mee willen doen. Wij bieden activiteiten aan zoals puzzelen, knutselen, verven, kralen rijgen, kleien en kleuren. Daarnaast gaan wij dagelijks naar buiten waar de kinderen kunnen spelen, fietsen, rennen, voetballen en klauteren. We maken ook regelmatig gebruik van Speeltuin De Rollebollebult. Daar kunnen de kinderen zich heerlijk uitleven. Bij activiteiten in ruimtes buiten de groep wordt gevraagd aan de kinderen wie er mee wil. Daarbij gaat in ieder geval één van de pedagogisch medewerkers mee, hierbij houden we ons aan de beroepskracht-kind-ratio.

Naast het meedenken over de activiteiten die we kunnen doen, krijgen kinderen van ons gedeelde verantwoordelijkheid in het voorbereiden en uitvoeren van activiteiten. De oudere kinderen krijgen, passend bij de activiteit, de leiding tijdens een activiteit.

Groepshulp

De meeste kinderen vinden het leuk om onze pedagogisch medewerkers te helpen bij de dagelijks voorkomende taken op de groep. Iedere dag geven onze pedagogisch medewerkers één of meerdere kinderen de keus om mee te helpen. Het staat het kind vrij om de rol van groepshulp op zich te nemen of niet.

VRIJE TIJD EN SPELEN

Vrije tijd

Zodra kinderen naar school gaan ontstaat er voor hen een verdeling tussen van hun dag in 'schooltijd' en 'vrije tijd'. Vrije tijd is dan de tijd vóór en na school en tijdens vakanties.

Vrije tijd staat voor:

- zelf kiezen
- initiatief nemen
- eigen interesses volgen
- geen bemoeienis van volwassenen
- je mogen vervelen

Op onze BSO zorgen we ervoor dat kinderen zelf kunnen kiezen met wie ze spelen of dat ze liever alleen spelen. Ook het spelen zonder direct toezicht van een volwassene is belangrijk voor kinderen tijdens hun vrije tijd. Leeftijdgenoten spelen daarbij een grote rol, omdat er in de vrije tijd vriendschappen gesloten worden op basis van gemeenschappelijke interesses. Onze pedagogisch medewerkers zijn altijd nabij en dragen zorg voor de veiligheid van kinderen. Ze houden echter ook afstand, zodat kinderen de kans krijgen om hun spel en de sociale relaties te ontwikkelen zonder voortdurende inmenging van een volwassene.

Soms is vrije tijd niet leuk. Als een kind zich verveelt, omdat het klaar is met zijn spel en (nog) niet weet wat het daarna wil gaan doen. Verveling kan een pedagogische waarde hebben voor kinderen, namelijk een rustperiode waarin het kind even verwerkt waar het mee bezig was en nadenkt over het volgende. De moeilijkheid van verveling is dat het kind zelf initiatief moet nemen om eruit te komen. Als dat lukt heeft het kind ervaren dat het zelf iets leuks kan bedenken om te doen. Op onze BSO mogen kinderen zich vervelen. Zodra verveling door het kind als iets negatiefs wordt ervaren en het lukt niet om hier zelf uit te komen, dan ondersteunen onze pedagogisch medewerkers het kind bij het verzinnen van een nieuwe activiteit.

Spelen

Kinderen proberen altijd te spelen, zelfs op de meest onmogelijke plekken. Het is een aangeboren behoefte die het meest optimaal tot uiting komt als volwassenen hen genoeg tijd en ruimte geven om te spelen.

Binnen onze BSO bieden we de kinderen tijd en ruimte voor verschillende soorten spel:

- rollenspel of fantasiespel
- bewegingsspel
- exploratief spel (ontdekkend)
- constructief spel (bouwen)
- creatief spel (uitbeelden)
- regelspel (spelen met spelregels)
- competitie spel

Spelen is in de eerste plaats belangrijk vanwege het plezier dat kinderen hebben, maar daarnaast heeft spelen nog een aantal andere belangrijke functies. Via fantasiespel of rollenspel verwerken kinderen de dingen die ze dagelijks beleven. Door na te spelen wat ze hebben gezien of meegemaakt, begrijpen ze de gebeurtenissen beter. Het is hun manier om greep te krijgen op de wereld van de grote mensen en om alvast een beetje mee te doen. Spelen heeft ook een functie in de motorische ontwikkeling. Kinderen worden sterker, soepeler en behendiger. Ze oefenen hun spieren en hun coördinatie. Bewegen helpt kinderen om hun energie op een gezonde manier te gebruiken. Zeker op

een buitenschoolse opvang, na een hele dag school, is dat soms hard nodig. Samenspelen draagt bij aan de ontwikkeling van de sociale vaardigheden en sociale relaties van kinderen. Samenspel bevordert het empathisch vermogen van kinderen en ze leren na te denken over de regels voor sociaal gedrag. Hoewel een kind vanuit zichzelf niet speelt om zich cognitief te ontwikkelen, neemt dat niet weg dat spel op allerlei manieren bijdraagt aan deze ontwikkeling. Bij het bouwen of puzzelen ontwikkelen ze hun ruimtelijk inzicht. Door te kijken, te voelen en uit te proberen met voorwerpen doen kinderen kennis op over vormen, kleuren en namen. Ook lezen, denkspellen en technisch bouw materiaal dragen hieraan bij. Tot slot heeft spel een belangrijke functie in de ontwikkeling van creativiteit. Beeldend bezig zijn, zoals bij tekenen en knutselen of muziek maken en toneelspel zijn manieren om te spelen met kleur, geluid en gebaren. Net als bij fantasie- en rollenspel kunnen kinderen op deze manieren hun ervaringen verwerken.

Onze BSO beschikt over een eigen ruimte die zodanig is ingericht en toegerust dat kinderen uit verschillende spelvormen kunnen kiezen. Hierbij hebben we er rekening mee gehouden dat aan de behoeften en ontwikkelingsniveaus van alle kinderen wordt voldaan. Voor de jongere kinderen zijn er speelhoeken, zoals de poppenhoek, het keukentje en de speelkleden met bijbehorend speelgoed, zoals poppen, dino's, auto's, actefiguren en knuffels. Kinderen die de behoefte hebben om zich terug te trekken of hun fantasiespel juist willen uitbreiden, kunnen gebruik maken van de tipi-tent. Voor de oudere kinderen is er onder andere de mogelijkheid om te spelen met de voetbaltafel, zelfstandig een boek te lezen in de leeshoek of spelend te leren met MINI-LOCO en puzzels. Daarnaast beschikken we over allerlei teken- en knutselmateriaal en is er een verscheidenheid aan spelletjes.

Spel stimuleren

Onze pedagogisch medewerkers gebruiken verschillende middelen om spontaan spel en leren bij kinderen uit te lokken. Deze middelen worden hieronder genoemd.

Actief leren en totale betrokkenheid

Onze pedagogisch medewerkers geven het initiatief aan kinderen. Ze kijken wat zij doen en sluiten erbij aan.

Leren door handelen, uitproberen en ontdekken

Onze pedagogisch medewerkers geven de kinderen gelegenheid om met hun hele lijf en alle zintuigen te leren. We laten ze zoveel mogelijk zelf doen.

Spelend leren

Onze pedagogisch medewerkers geven kinderen alle kans om te spelen. Ze lokken spel uit door materialen, speelgoed en de inrichting van de binnen en buitenruimtes. Er is gelegenheid voor bewegingsspel, fantasiespel, speelleerspelletjes, exploratief spel en constructiespel.

Kijken en imiteren

Onze pedagogisch medewerkers storen kinderen niet als ze staan te kijken naar andere kinderen. Soms kijken ze mee en praten over wat ze zien. Ze stimuleren het imiteren van de kinderen. En ze weten dat ze voor de kinderen een voorbeeld zijn en dat kinderen naar hen kijken om van hen te leren. Kinderen kijken naar de pedagogisch medewerkers om te zien wat ze ergens van vinden (vraagkijken).

Herhalingen en rituelen

Onze pedagogisch medewerkers geven de kinderen de tijd en ruimte om bewegingen of een bepaald spel te herhalen. Ze weten dat ze dan oefenen tot ze het helemaal beheersen. Ze weten ook dat kinderen heel gevoelig zijn voor rituelen. Daarom laten zij bepaalde momenten in het dagritme

steeds op dezelfde manier verlopen. Hierdoor is de situatie voor het kind voorspelbaar, veilig en leert het kind door herhaling.

Eigen tempo en eigen wijze

Onze pedagogisch medewerkers volgen het kind en geven ruimte voor het eigen tempo. Ze beïnvloeden door kansen te creëren en te grijpen, en observeren of het kind er op ingaat.

Meehelpen en meedoen

Onze pedagogisch medewerkers nodigen kinderen uit om te helpen en verantwoordelijkheid te nemen. Kinderen spelen niet alleen, maar 'werken' ook. Pedagogisch medewerkers geven daarbij instructie en helpen de kinderen bij hun taakjes.

Woorden geven aan ervaringen

Alles wat onze pedagogisch medewerkers doen, begeleiden ze met taal om de kinderen te helpen de wereld te begrijpen.

NAWOORD

In dit pedagogisch werkplan hebben wij omschreven wat onze werkwijze in de dagelijkse praktijk is met betrekking tot de omgang met kinderen van de buitenschoolse opvang.

We hebben ons best gedaan om volledig te zijn in onze informatievoorziening, zodat ouders een weloverwogen keuze voor onze kinderopvang kunnen maken.

Het pedagogisch werkplan wordt elk jaar geëvalueerd. Ontwikkelingen in de maatschappij, nieuwe inzichten of signalen vanuit ouders of onze kinderopvang kunnen aanleiding zijn dit werkplan te wijzigen.

Overige informatie

Kinderopvang Smile is gevestigd aan de Mijnzetellaan 6 in Heerlen.

U kunt contact met ons opnemen via:

Telefoon algemeen: 06-43623033

Telefoon BSO: 06-42626571

Email: info@kdvsmile.nl

Website: www.kdvsmile.nl

Graag tot ziens!